

**Briuselis, 2025 m. kovo 14 d.
(OR. en)**

6937/25

**ENV 141
CLIMA 65**

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Pasaulinė aplinkos politika – Pasikeitimas nuomonėmis

1. Pirmininkaujanti valstybė narė parengė pridedamą pranešimą ir klausimus ministrams, kad jais būtų galima remtis 2025 m. kovo 27 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, keičiantis nuomonėmis pirmiau nurodyta tema.
2. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės pranešimu bei klausimais ir perduoti juos Tarybai, kad būtų pasikeista nuomonėmis.

Pasaulinė aplinkos politika

– Pasikeitimas nuomonėmis –

Jungtinių Tautų aplinkos programa (UNEP) yra pagrindinė pasaulinė institucija aplinkos srityje. Nuo pat jos įsteigimo 1972 m. daugeliu aplinkos apsaugos klausimų ji atliko vadovaujamą vaidmenį, suteikė mokslinių žinių ir pateikė sprendinių, ji taip pat paskatino visas jos 193 valstybes nares dėti pastangas ir bendradarbiauti mūsų planetos labui. UNEP įgaliojimai apima visus gamtinės aplinkos elementus, įskaitant klimatą, orą, vandenį ir vandenynus, dirvožemį, miškus ir biologinę įvairovę, chemines medžiagas ir atliekas, taip pat įvairius kompleksinius klausimus, įskaitant mokslą, aplinkos teisę ir valdymą, žaliąją ekonomiką, efektyvų išteklių naudojimą, gaivalines nelaimes ir moterų bei jaunimo indėlį į aplinkos apsaugą. Siekdama pagerinti aplinkos būklę visame pasaulyje, ji bendradarbiauja su nacionalinėmis vyriausybėmis, pilietine visuomene, privačiuoju sektoriumi ir tarptautinėmis organizacijomis, dalyvaujančiomis aplinkos apsaugos veikloje.

Nepaisant visų pastangų, kurių imasi įvairūs aplinkos apsaugos veikloje dalyvaujantys subjektai, su pasaulio aplinka susijusi įtampa nuolat didėja. Netvarūs gamybos ir vartojimo modeliai reiškia, kad palaipsniui viršijame visas planetos išgales, trejopa planetos krizė tampa daugialype krize, kur vandens kokybė ir prieinamumas, dirvožemio būklė ir derlingumas, pernelyg didelė cheminių medžiagų koncentracija ir prastas ypatingos svarbos išteklių valdymas tampa naujais mūsų laikais kovoje už sveiką planetą visiems.

Dėl kintančios geopolitinės aplinkos, iššūkių saugumo srityje, dezinformacijos ir poliarizacijos keičiasi vyriausybių ir piliečių prioritetai: nuo ilgalaikės gerovės, grindžiamos švaria aplinka, prie trumpalaikio krizių valdymo. Nesutarimai dėl aplinkos krizių priežasčių, prioritetų ir sureguliuavimo būdų mažina pasitikėjimą mūsų gebėjimu jas įveikti pasitelkiant daugiašalį dialogą. Vėluojama įgyvendinti, tad krizės ir jų išlaidos didėja ir todėl didėja finansinis atotrūkis tarp poreikių ir turimų išteklių.

Vykstančios derybos dėl naujo tarptautinio teisiškai privalomo dokumento dėl taršos plastikų, be kita ko, jūros aplinkoje, yra aiškus visų pirmiau minėtų susirūpinimą keliančių klausimų, susijusių su daugiašaliais sudėtingų pasaulinių aplinkos problemų sprendimais, pavyzdys. Nors sprendimas parengti šį dokumentą buvo priimtas 2022 m. ir buvo tikimasi, kad darbas bus baigtas iki 2024 m. pabaigos per penkis Tarpvvyriausybinių derybų komiteto susitikimus, šalims nepavyko rasti kompromisinio akivaizdžios pasaulinės problemos, kurią reikia išspręsti skubiai, sprendimo. Pagrindiniai klausimai, dėl kurių nesutariama, yra susiję su plastikų gyvavimo ciklo etapu, kuriame turime imtis veiksmų, ir su tuo, kaip finansuoti būsimą veiklą ir aplinkos taršos plastikų padarinių šalinimą. Kad šios problemos būtų veiksmingai sprendžiamos, turime kuo anksčiau imtis veiksmų plastikų vertės grandinėje, kad plastikai netaptų aplinką teršiančiomis atliekomis.

2025 m. yra svarbūs UNEP metai: 2025 m. gruodžio mėn. Nairobyje įvyks Jungtinių Tautų aplinkos asamblėjos susitikimas, kuriame numatoma priimti 2026–2029 m. UNEP laikotarpio vidurio strategiją ir darbo programą. Derybos dėl naujo tarptautinio teisiškai privalomo dokumento dėl taršos plastikų, be kita ko, jūros aplinkoje, bus atnaujintos 2025 m. rugpjūčio mėn. Ženevoje įvyksiančioje 5-ojoje Tarpvvyriausybinių derybų komiteto sesijoje. Kad abiejuose susitikimuose būtų pasiekta sėkmingų rezultatų, labai svarbu, kad ES ir jos valstybės narės gausiai dalyvautų ir aktyviai angažuotųsi tiek ministrų, tiek ekspertų lygmeniu. Ministrų dalyvavimas yra būtinas siekiant išeiti iš aklavietės sprendžiant politiškai opius pirminės plastiko gamybos, susirūpinimą keliančių medžiagų ir finansavimo klausimus. Turime visapusiškai pasinaudoti savo ekspertinėmis žiniomis ir politiniais ryšiais, kad galėtume šiuos susitikimus nukreipti tinkama linkme ir veiksmingai kovoti su besiplėtojančia daugialype aplinkos krize.

Klausimai ministrams:

1. Kaip Europos Sąjunga ir jos valstybės narės gali remti veiksmingą bendradarbiavimą aplinkos apsaugos srityje, kuriuo siekiama įgyvendinti daugiašalius aplinkos susitarimus ir prisidėti prie darnaus vystymosi dabartinėms ir būsimoms kartoms?
 2. Kaip, rengiantis 2025 m. rugpjūčio mėn. Ženevoje įvyksiančiai INC-5.2 sesijai, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės, taip pat kitos didelių užmojų turinčios valstybės, gali padėti derybose dėl naujo tarptautinio teisiškai privalomo dokumento dėl taršos plastikų, be kita ko, jūros aplinkoje, pasiekti sėkmingų rezultatų?
-